

Sandra Rousseau

CEDON – Centrum voor Economie en Duurzaam
Ondernemen
Brussel, 12 november 2019

Wat willen we bereiken?

Maakt het doel iets uit?

Find purpose. The
means will follow.

Mahatma Gandhi

quotefancy

Het doel heiligt
de middelen.

The end may justify the means as
long as there is something that
justifies the end.

— Leon Trotsky —

To comply or not to comply?

Toepassingskosten

Aanvraag milieuvergunning
Bouwen waterzuiveringsinstallatie
Zoeken nieuwe leveranciers
Uitvoeren metingen
Invullen aangiftes

...

x pakkans Overtredingskosten

Monetaire sancties
Niet-monetaire sancties
Sociale sancties
Impact op toekomstige inspecties
Informeel nadelige gevolgen

...

To comply or not to comply?

Maatschappelijk
toepassingskosten

Voor bedrijven
Voor overheid en administraties
Voor huishoudens
...

Maatschappelijke
overtredingskosten

Schade aan volksgezondheid
Schade aan eigendom
Schade aan fauna en flora
...

Economisch perspectief

- Maximaliseer maatschappelijke welvaart
- Maak netto maatschappelijke baten zo groot mogelijk voor huishoudens, bedrijven en omgeving
 - Leef regels na zolang
$$\text{maatschappelijke nalevingskosten} < \text{maatschappelijke schade}$$
 - Overtreed regels als
$$\text{maatschappelijke nalevingskosten} > \text{maatschappelijke schade}$$
- Hoe bereiken?
 - Verwachte sanctie = maatschappelijke schade
 - Internalisatie van externe kosten

BP riskeert boete van 11,7 miljard voor olieramp

De olieramp vervuilde grote gebieden langs de Golf van Mexico. Beeld AP

BP wacht een civielrechtelijke boete van maximaal 13,7 miljard dollar (11,7 miljard euro) als gevolg van de olieramp in 2010 in de Golf van Mexico. Een rechtbank in New Orleans velde gisteren een oordeel over de hoeveelheid olie die tijdens de natuurramp in de zee stroomde, waarmee ook meer duidelijkheid kwam over het maximale schadebedrag.

16 januari 2015, 10:04

Rechter Carl Barbier hamerde de totale lekkage af op 3,19 miljoen vaten olie, hetgeen een redelijk gemiddelde is van wat BP en de Amerikaanse overheid hadden voorgerekend. Volgens BP waren er 2,45 miljoen vaten olie de zee in gelopen. De Amerikaanse overheid ging eerder uit van 4,19 miljoen vaten. Volgens de wet moet BP 4.300 dollar betalen per vat olie dat in zee verloren is gegaan.

<https://www.demorgen.be/nieuws/bp-riskeert-boete-van-11-7-miljard-voor-olieramp~b63fcd39/>

Economische perspectief

- Verwachte sanctie = maatschappelijke schade
- Dus hogere sanctie als
 - Lagere pakkans
 - Hogere schade
- Remediërende sancties: restoratie en opkuis van schade

Maar wat met ...?

- Rechtvaardigheid
- Geloof in rechtssysteem
- Compensatie slachtoffers

Een andere blik

- Maximale afschrikking
 - Geen enkele overtreding is toegelaten
 - Regels moeten worden gehandhaafd
- Dus maak overtreden duurder dan naleven van regels
 - Verwachte sanctie > toepassingskost
 - Misdaad mag niet lonen

Sluiting dreigt nu écht voor Heidestrand

Birger Vandael & Toon Royackers | 04 juni 2019 | 17u00

© Toon Royackers - Onder meer een stuk van het zwembad ligt volgens het Gewestplan in natuurgebied

ZONHOVEN In november 2018 zette de provincie het populaire Heidestrand in Zonhoven zonder vergunning. Eén van de hoofdredenen was dat de camping al jaren de regels niet volgt betreffende illegale bouwsels. Ook het parket is het beu dat de vennootschap zonder vergunning blijft voortgaan en vordert een exploitatieverbod op straffe van een dwangsom en de verbeurdverklaring van 255.957 euro vermogensvoordelen.

<https://www.hln.be/in-de-buurt/zonhoven/sluiting-dreigt-nu-echt-voor-heidestrand~a837eb72/>

Welvaart en maximale afschrikking

- Gebruik van sancties gebaseerd op het behaalde voordeel zal in bepaalde omstandigheden aanzetten tot gedrag waarvan de maatschappelijke kosten groter zijn dan de baten.
- Dus
 - De maatschappelijke welvaart zal niet maximaal zijn
 - Niet alle partijen zullen alle mogelijke gevolgen van hun acties in rekening brengen bij hun beslissingsproces
 - Kan leiden tot een sanctioneringsbeleid waarbij de milieuschade niet steeds wordt geïnternaliseerd

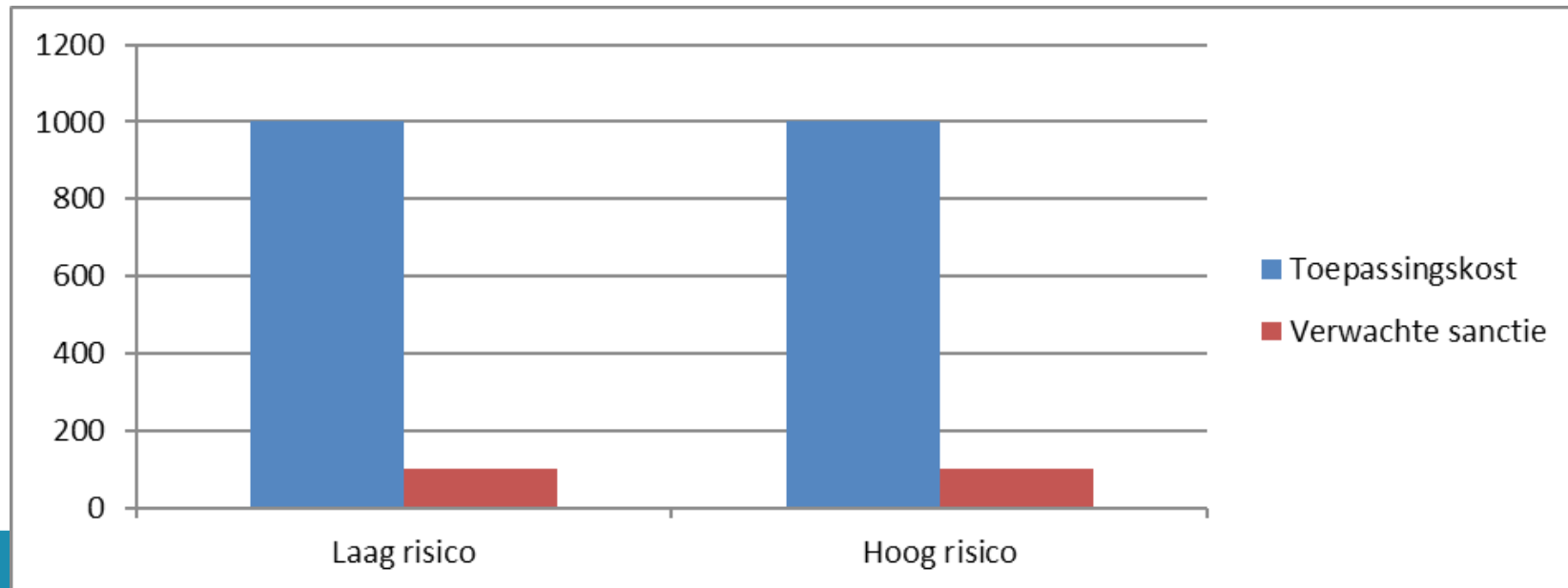

Een andere blik

- Voorkomen is beter dan genezen
 - Wat als monetaire sancties niet voldoen?
 - Maak het fysiek onmogelijk om de regels te overtreden
 - Sluiting
 - Afbraak
 - Gevangenisstraf
 - ...
 - Hogere kosten voor uitvoering niet-monetaire sancties
 - Dus enkel gebruiken indien echt nodig
 - Afwegen van kosten en baten van handhaving

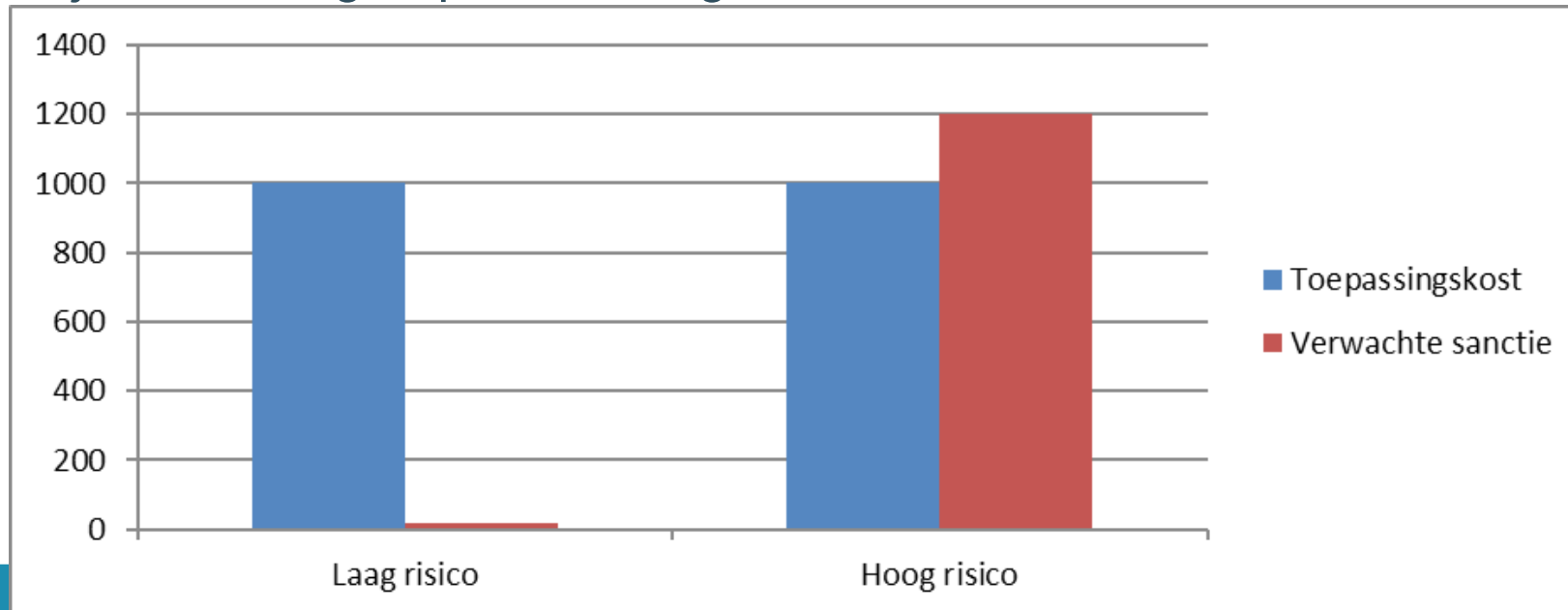
Handhaving met beperkt budget

- Lukrake inspecties bij volledige populatie:
 - Pakkans erg laag bij beperkt budget
 - Verwachte sanctie erg laag
 - Risico dat alle bedrijven in overtreding zijn

Handhaving met beperkt budget

- Doelgerichte inspecties bij specifieke groep:
 - Pakkans hoog in doelgroep
 - Verwachte sanctie hoog
 - Bedrijven in doelgroep in naleving

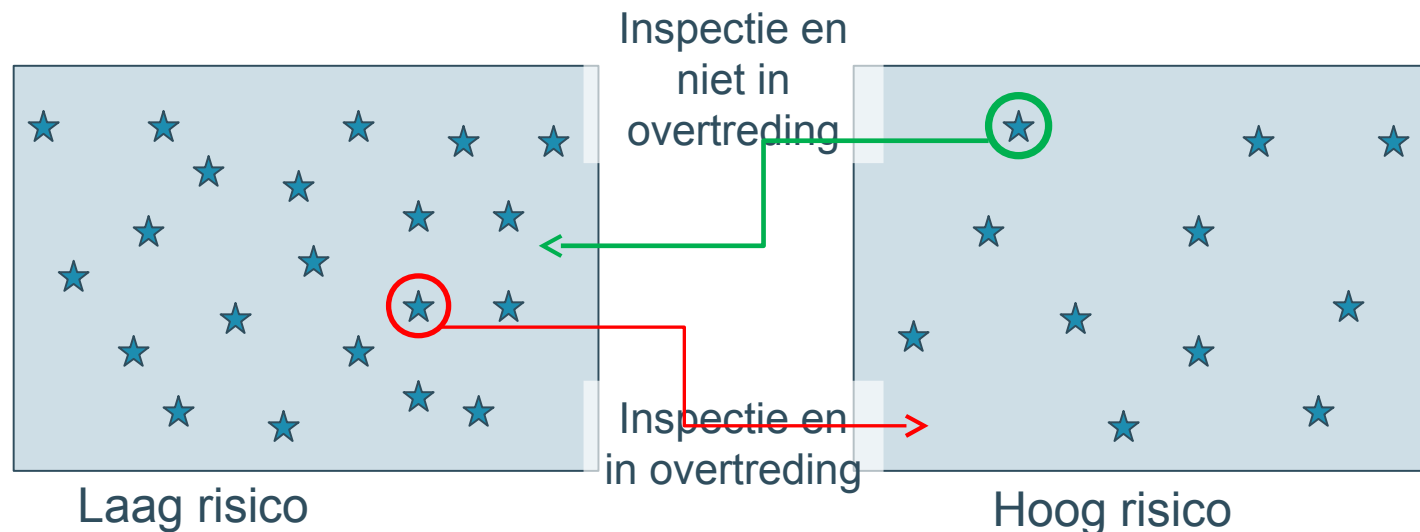

Handhaving met beperkt budget

- Mobiliteit tussen groepen

“Handhavingsregimes waar de kans op een inspectie afhangt van het resultaat van de vorige inspectie zijn meer kosteneffectief dan systemen waar de kans op een inspectie onafhankelijk is van vorige inspecties.”

(Landsberger & Meilijson 1982; Harrington 1988)

Handhaving met beperkt budget

- Doelgerichte handhaving (targeting)
 - Bedrijven opgedeeld in groepen met een verschillend handhavingsregime
 - Meer afschrikking met een beperkt budget dan door lukrake inspecties
 - Doelgerichte inspecties kunnen gebaseerd zijn op
 - Vastgestelde overtredingen in het verleden,
 - Opgelegde sancties in het verleden,
 - Omstandigheden waarop kans op overtreding groter is
-

Het doel en de middelen kunnen niet los van elkaar worden gezien

Sandra Rousseau
CEDON – KU Leuven
sandra.rousseau@kuleuven.be
[@sanrousseau](https://twitter.com/sanrousseau)

